

РОЗВИТОК ПРОДУКТИВНИХ СИЛ І РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА

УДК339.5-009.12(477.7):334.012.82

DOI: <https://doi.org/10.46644/2708-1834/2021-04.9>

Безхлібна А.П.

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри туристичного, готельного та ресторанного бізнесу
Національний університет «Запорізька політехніка»

Bezkhlibna Anastasiia

«Zaporizhzhia Polytechnic» National University

ВИБІР КРИТЕРІЇВ І ПОКАЗНИКІВ ОЦІНЮВАННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПРИМОРСЬКИХ РЕГІОНІВ

SELECTION OF CRITERIA AND INDICATORS FOR ASSESSING THE COMPETITIVENESS OF COASTAL REGIONS

Установлено сутність та походження термінів «показник», «критерій», «оцінка» та «оцінювання». Описано склад показників, які використовуються для розрахунку індексу конкурентоспроможності регіонів, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України в 2017 р. Наведено показники та критерії оцінювання конкурентоспроможності регіонів згідно з розумінням його елементів. До встановлених елементів конкурентоспроможності приморських регіонів належать територія, люди, процеси, адміністрування. До кожного елементу конкурентоспроможності приморських регіонів підібрані показники, які показують їхню специфіку. У підсумку дається можливість оцінити кожен елемент та здійснити порівняння регіонів.

Ключові слова: приморський регіон, конкурентоспроможність, критерії оцінки, показники, елемент конкурентоспроможності.

Установлены сущность и происхождение терминов «показатель», «критерий», «оценка» и «оценка». Описан состав показателей, используемых для расчета индекса конкурентоспособности регионов, утвержденного Постановлением Кабинета Министров Украины в 2017 г. Приведены показатели и критерии оценки конкурентоспособности регионов согласно пониманию его элементов. К установленным элементам конкурентоспособности приморских регионов относятся территория, люди, процессы, администрирование. К каждому элементу конкурентоспособности приморских регионов подобраны показатели, которые показывают их специфику. В итоге предоставлена возможность сравнения регионов по уровню развития каждого элемента.

Ключевые слова: приморский регион, конкурентоспособность, критерии оценки, показатели, элемент конкурентоспособности.

The essence and origin of the terms "indicator", "criterion", "evaluation" and "evaluation" are established. The composition of indicators used to calculate the index of competitiveness of regions, approved by the Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine in 2017, is described. The article presents indicators and criteria for assessing the competitiveness of regions in accordance with the understanding of its elements. The established elements of competitiveness of coastal regions include the following: "territory", "people", "processes", "administration". For each element of competitiveness of coastal regions, indicators are selected that show their specificity. It has been established that evaluation is the process of using analytical methods and tools, procedures for measuring socio-economic phenom-

ena. In this case, the criterion of competitiveness – the established values of parameters and characteristics of socio-economic processes, according to which the parameters of the object competitiveness are substantiated. The criteria of the competitiveness of seaside regions It is necessary to include the characteristics of the determined indicators of the competitiveness of seaside regions, according to which it is possible to substantiate the competitiveness parameters of the Primorsky region. The given method uses the synthesis of methods: statistical and expert evaluation. We will add that the advantages of this technique fixed at the state level are a thorough analysis of groups of indicators that characterize the efficiency and innovation development of the region. The disadvantages need to include the complexity of calculations, time to collect and process statistical information, the lack of consideration of the specifics of regions according to geographical features or development of the economic system. The choice of a system of indicators for assessing the competitiveness of the region is a stage taking into account the possibilities of Ukrainian statistics, as well as takes into account the world experience of minimizing the number of indicators. Information provision of the competitiveness of the region provides for the formation of a database on the internal environment of the region on the basis of analysis of statistical reporting, data management, financial, tax, managerial, distribution of functions, powers and responsibilities among region managers at all levels.

Key words: coastal region, competitiveness, evaluation criteria, indicators, element of competitiveness.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Для початку здійснення відбору показників та критеріїв оцінювання конкурентоспроможності приморських регіонів необхідно визначитися з морфологічною різницею використання термінів «оцінка» та «оцінювання». Оцінювання – процес використання аналітичних методів та інструментів, процедур для вимірювання соціально-економічних явищ. Оцінка – є методикою і водночас результатом процесу оцінювання.

Термін «критерій» походить від лат. *critērium*, що зводиться до грец. *κρίτηριον* – здатність розрізнення; засіб судження, мірило. Тобто це «підстава для оцінки, визначення або класифікації чогось; мірило». [1]. Згідно із цим, зазначимо, що критерій конкурентоспроможності – встановлені значення параметрів та характеристик соціально-економічних процесів, відповідно до яких обґрунтовуються параметри конкурентоспроможності об'єкта. До критеріїв конкурентоспроможності приморських регіонів необхідно віднести встановлені характеристики визначених показників елементів конкурентоспроможності приморських регіонів, відповідно до яких можна обґрунтувати параметри конкурентоспроможності приморського регіону.

Водночас термін «показник» у площині оцінювання конкурентоспроможності означає кількісну характеристику соціально-економічного явища, на підставі якої можна робити висновки про підвищення конкурентоспроможності регіону.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які спирається автор. Проблеми регіонального розвитку нерозривно пов'язані з набуттям регіонами конкурентоспроможності, про що свідчать праці українських учених П. Гудзь, М. Гудзь, О. Вдовіченої, О. Ткаленко [2], Ю. Олійник, І. Шкурупської, В. Іванченкової, О. Петренко, Ю. Власенко [3]. Під час проведення дослідження конкурентоспроможності регіонів встановлено [4], що наявні методи оцінювання потребують адаптації до специфіки приморських регіонів.

Як зазначається у дослідженні Л.Л. Антонюк [5], головними результативними показниками КСП соціально-економічних систем (міст, регіонів, країн) є: здоров'я; освіта; раціональне (адекватне) харчування; безпека; стабільне, екологічно чисте довкілля; охорона здоров'я; участь у житті суспільства; створення необхідних умов для розвитку суспільства; справедливість, рівність чоловіків і жінок; якість середовища проживання.

Конкурентоспроможність – це спосіб використовувати єдині критерії для оцінки того, щоб зрозуміти, чи робить досліджувана територія все, що може, для сприяння сталому поліпшенню в добробуті населення, з огляду на зростаючу конкуренцію на світових ринках, де вона представлена [6, с. 2]. Установлено, що неможливо оцінити рівень конкурентоспроможності, використовуючи лише один показник, особливо якщо ми намагаємося розробити порівняльні оцінки для країн із різними історичними і політичними фонами і рівнями економічного розвитку (наприклад, постсоціалістичні країни і розвинені країни регіону Балтійського моря).

Критерії вибору показників, що визначають конкурентоспроможність регіону, повинні бути взяті з надійних джерел даних з обґрунтованими витратами на збір даних згідно з бюджетом досліджень. Відповідно до цих критеріїв, життєздатним є використання національних та регіональних статистичних баз даних.

Традиційний підхід, що склався в наукових колах України стосовно аналізу рівня конкурентоспроможності регіонів, передбачає характеристику регіону за такими показниками: загальна економічна характеристика, обсяг ВРП, динаміка експорту, обсяг експорту та прямих іноземних інвес-

тицій, результати сільського господарства та промисловості.

Постановою Кабінету Міністрів України в 2017 р. затверджено Порядок проведення розрахунку індексу конкурентоспроможності регіонів [7], який є інтегральним показником та обраховує такі групи факторів (рис. 1).

Серед перелічених груп показників 13 показників отримуються за результатами проведення інтерактивного та/або анкетного опитувань. Потім проводиться розрахунок субіндексів конкурентоспроможності регіону за групами показників з урахуванням вагових коефіцієнтів відповідно до рівня розвитку регіону. Тобто наведена методика використовує синтез методів: статистичний та експертне оцінювання. Додамо, що перевагами даної методики, закріпленої на державному рівні, є ґрунтовний аналіз груп показників, що характеризують ефективність та інноваційний розвиток регіону. До недоліків необхідно віднести складність розрахунків, час на збір та обробку статистичної інформації, відсутність урахування специфіки регіонів за географічними ознаками чи розвитком економічної системи.

Вибір системи показників оцінки конкурентоспроможності регіону є етапом, що враховує надані можливості української статистики, а також світовий досвід мінімізації кількості показників. Інформаційне забез-

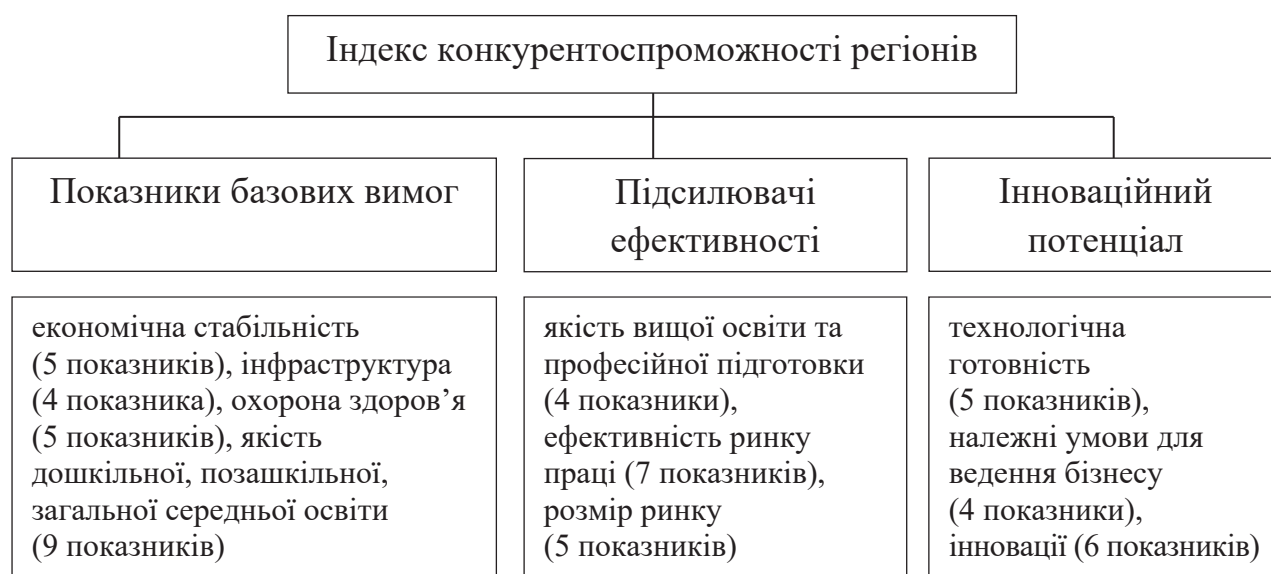

Рис. 1. Склад показників індексу конкурентоспроможності регіонів, затверджених Кабінетом Міністрів України

печення оцінки конкурентоспроможності регіону передбачає формування бази даних про внутрішнє середовище регіону на засадах аналізу статистичної звітності, даних управлінського, фінансового, податкового, управлінського, розподілу функцій, повноважень та відповідальності між управліннями регіону на всіх рівнях. Аналогічно йдеться про акумулювання інформації про зовнішнє середовище регіону, його конкурентів – регіонів та їх інфраструктурне забезпечення, галузеві особливості розвитку регіонів, проведення інноваційної політики та інвестиційної привабливості. Така інформація повинна поновлюватися перманентно та систематично оброблятися. Для цього в ідеалі повинен бути централізований банк даних, які б аналізувалися та систематизувалися висококваліфікованими фахівцями-аналітиками. Сформована інформаційна система слугує не лише для оцінки конкурентоспроможності регіону, а й для обґрунтування та прийняття управлінських рішень у різних сферах та на різних рівнях [8].

Постановка завдання (формулювання цілей статті). Метою дослідження є відбір показників та критеріїв, які б могли допомогти в оцінюванні конкурентоспроможності приморських регіонів, урахувавши

специфіку їх морегосподарського комплексу, проблеми розвитку екосистем.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. На основі вищевказаного узагальнення пропонується підхід, де розрахунок інтегрального індексу конкурентоспроможності буде здійснюватися з використанням розуміння характеристики елементів регіональної конкурентоспроможності.

Джерела інформації для обчислення показників (табл. 1) становлять Статистичний щорічник, експрес-видання обласних управлінь статистики.

Описані вище показники відображають рівень конкурентоспроможності за елементом «територія» за напрямками: ефективності створення валової доданої вартості, щільності бізнесу, екологічного захисту та зміни виробництва сільськогосподарської та промислової продукції. Показники є відносними та будуть змінюватися (коливатися) кожен рік. Обрахунок даних показників (табл. 2) вимагає користування інформацією з Державної служби статистики та обласних статистик регіонів. Показники індексів с/х та промислової продукції є вже обрахованими.

Таблиця 1

Показники, що входять до складу характеристики елемента конкурентоспроможності регіонів «територія»

Найменування показників	Одиниця виміру	Характеристика	Коди
Валовий регіональний продукт на 1 км ²	грн/км ²	Показує валову додану вартість в обрахунку на одиницю території	T ₁
Індекс с/х продукції	%	Середньозважена величина, що враховує зміни середніх цін на основні види сільгосппродукції з урахуванням усіх напрямів її реалізації	T ₂
Індекс промислової продукції	%	Відносний показник, що характеризує зміну маси вироблених матеріальних благ у поточному періоді порівняно з базисним	T ₃
Щільність суб'єктів господарювання	од./км	Кількість суб'єктів господарювання на км ² площі регіону	T ₄
Витрати на охорону навколишнього середовища	грн/км ²	Витрати на охорону природного середовища на км ² площі регіону	T ₅
«Заповідність території»	%	Відношення площі природно-заповідного фонду до площі регіону	T ₆

Джерело: розроблено автором

Формула розрахунку показників, що входять до складу характеристики елемента конкурентоспроможності регіону «територія»

Найменування показників	Коди	Формула розрахунку
Валовий регіональний продукт на 1 км ²	T ₁	$T_1 = \frac{\text{Валова додана вартість регіону}}{\text{Площа території регіону}}$
Індекс с/х продукції	T ₂	Обраховується Державною службою статистики
Індекс промислової продукції	T ₃	Обраховується Державною службою статистики
Щільність суб'єктів господарювання	T ₄	$T_4 = \frac{\text{Кількість суб'єктів господарювання}}{\text{Площа території регіону}}$
Витрати на охорону навколишнього середовища	T ₅	$T_5 = \frac{\text{Витрати на охорону природного середовища}}{\text{Площа території регіону}}$
«Заповідність» території	T ₆	$T_6 = \frac{\text{Площа природно-заповідного фонду}}{\text{Площа регіону}}$

Джерело: розроблено автором

Після проведення стандартизації даних розраховується середня арифметична за елементом конкурентоспроможності регіону «територія»:

$$K_m = \frac{T_1 + T_2 + T_3 + T_4 + T_5 + T_6}{6}, \quad (1)$$

де K_m – показник конкурентоспроможності приморського регіону за елементом «територія».

Якщо перейти до обчислення показників, які відносяться до групи елемента «біз-

нес-процеси», необхідно зауважити, що багатьма дослідниками конкурентоспроможність регіону характеризується, власне, з позицій розвитку економіки регіону.

Таким чином, характеристика особливостей розвитку економіки регіону відображається елементом «процеси» та формує склад показників групи, які наведено в табл. 3.

Описані в табл. 3 показники, власне, відображають процеси, які характерні для конкурентоспроможних приморських регіонів:

Таблиця 3

Показники, що входять до складу характеристики елемента «процеси»

Найменування показників	Одиниця виміру	Характеристика	Коди
Частка прямих іноземних інвестицій у ВРП	%	Указує на інтенсивність інвестиційної діяльності регіону	П ₁
Обсяг спожитих Інтернет-послуг	грн/ос.	Описує інтенсивність процесу цифровізації в регіоні	П ₂
Добування водних біоресурсів	кг/ос.	Показує кількість видобутку біоресурсів у розрахунку на 1 особу, тобто ефективність рибогосподарського комплексу	П ₃
Індекс спеціалізації туристичної галузі регіону	-	Показує відношення питомої ваги регіону в країні за видом економічної діяльності «Туризм» до питомої ваги регіону у ВВП країни	П ₄
Розвиток транспортної інфраструктури (у т.ч. у сфері надання туристичних послуг),	млн пас./км	Пасажирообіг	П ₅
Інтенсивність інноваційної діяльності в регіоні	%	Витрати на інноваційну діяльність у структурі ВРП	П ₆

Джерело: розроблено автором

Формула розрахунку показників, що входять до складу характеристики елемента конкурентоспроможності регіону «процеси»

Найменування показників	Коди	Формула розрахунку
Частка інвестицій у ВРП	Π_1	$\Pi_1 = \frac{\text{Обсяг прямих іноземних інвестицій}}{\text{Валовий регіональний продукт}}$
Обсяг спожитих Інтернет послуг	Π_2	$\Pi_2 = \frac{\text{Обсяг спожитих Інтернет-послуг}}{\text{Населення регіону}}$
Добування водних біоресурсів	Π_3	$\Pi_3 = \frac{\text{Видобуток водних біоресурсів}}{\text{Населення регіону}}$
Індекс спеціалізації туристичної галузі регіону	Π_4	$\Pi_4 = \frac{RP_{\text{рег}} / RP}{ВРП / ВВП} * 100,$ <p>де $RP_{\text{рег}}$ – обсяг реалізованих послуг туристичною галуззю регіону, тис грн; RP – обсяг реалізованих послуг туристичною галуззю країни, тис грн; $ВРП$ – валовий регіональний продукт регіону за рік, що аналізується, млн грн; $ВВП$ – валовий внутрішній продукт країни за рік, що аналізується млн грн</p>
Розвиток транспортної інфраструктури	Π_5	Обраховується Державною службою статистики
Інтенсивність інноваційної діяльності в регіоні	Π_6	$\Pi_6 = \frac{\text{Обсяг витрат на інноваційну діяльність}}{\text{Валовий регіональний продукт}} * 100$

Джерело: розроблено автором

інвестування, інноваційна діяльність, цифровізація та розвиток рибогосподарського комплексу і туристичної галузі. Показники є відносними та будуть змінюватися (коливатися) кожен рік. Обрахунок даних показників (табл. 4) вимагає користування інформацією з Державної служби статистики та обласних статистик регіонів. Показник розвитку транспортної інфраструктури (пасажиропотік регіону) є вже обрахованою величиною та приводиться у статистичних виданнях.

Після проведення стандартизації даних розраховується середня арифметична за елементом конкурентоспроможності регіону «Процеси»:

$$K_n = \frac{\Pi_1 + \Pi_2 + \Pi_3 + \Pi_4 + \Pi_5 + \Pi_6}{6}, \quad (2)$$

де K_n – показник конкурентоспроможності приморського регіону за елементом «процеси».

Характеристика особливостей розвитку людських ресурсів регіону відображається елементом конкурентоспроможності регіону «люди» та формує склад показників групи, що наведено в табл. 5.

Після проведення стандартизації даних розраховується середня арифметична за елементом конкурентоспроможності регіону «люди»:

$$K_n = \frac{L_1 + L_2 + L_3 + L_4 + L_5}{5}, \quad (3)$$

де K_n – показник конкурентоспроможності приморського регіону за елементом «люди».

Характеристика особливостей розвитку менеджменту та управління регіоном відображається елементом конкурентоспроможності регіону «адміністрування» та формує склад показників групи, що наведено в табл. 6.

Джерелами інформації для обчислення наведених показників є звіти про виконання

Таблиця 5

Формула розрахунку показників, що входять до складу характеристики елемента конкурентоспроможності регіону «люди»

Найменування показників	Коди	Формула розрахунку
Економічна активність населення	Л ₁	$Л_1 = \frac{\text{Працевдатне населення}}{\text{Економічно активне населення}} * 100$
Громадянська активність населення	Л ₂	$Л_2 = \frac{\text{Громадянсько активне населення}}{\text{Працевдатне населення}}$
Коефіцієнт інноваційності персоналу	Л ₃	$Л_3 = \frac{\text{Працівники, задіяні у виконанні наукових досліджень}}{\text{Зайняте населення регіону}} * 100$
Забезпечення якісного дошкільного розвитку дітей	Л ₄	$Л_4 = \frac{\text{Діти, охоплені дошкільними закладами освіти}}{\text{Загальна кількість дітей відповідного віку}} * 100$
Середня очікувана тривалість життя при народженні	Л ₅	Обраховується Державною службою статистики

Джерело: розроблено автором

Таблиця 6

Показники, що входять до складу характеристики елемента конкурентоспроможності регіону «адміністрування»

Найменування показників	Одиниця виміру	Характеристика	Коди
Використання бюджету	тис грн на 1 особу	Ефективність роботи адміністративного персоналу за використанням бюджетних коштів (видатки)	A ₁
Кількість виконаних листів, звернень, заяв, скарг	од./1 ос.	Ефективність роботи адміністративного персоналу за кількістю виконаних звернень	A ₂
Кількість прийнятих нормативно-правових актів	од./1 ос.	Характеризує ефективність роботи адміністративного персоналу за прийнятими нормативно-правовими актами	A ₃
Кількість чиновників на 1 тис мешканців	ос./тис ос.	Характеризує кількість управлінського персоналу в розрахунку на населення регіону	A ₄

Джерело: розроблено автором

Таблиця 7

Формула розрахунку показників, що входять до складу характеристики елемента конкурентоспроможності регіону «адміністрування»

Найменування показників	Коди	Формула розрахунку
Використання бюджету	A ₁	$A_1 = \frac{\text{Видатки обласного бюджету}}{\text{Кількість персоналу ОДА}}$
Кількість виконаних листів, звернень, заяв, скарг на 1 працівника	A ₂	$A_2 = \frac{\text{Кількість виконаних листів, звернень, заяв, скарг}}{\text{Кількість персоналу ОДА}}$
Кількість прийнятих нормативно-правових актів на 1 працівника	A ₃	$A_3 = \frac{\text{Кількість прийнятих нормативно-правових актів}}{\text{Кількість персоналу ОДА}}$
Кількість чиновників на 1 тис мешканців	A ₄	$A_4 = \frac{\text{Кількість персоналу ОДА}}{\text{Загальна чисельність населення регіону}}$

бюджетної програми обласного бюджету, сайти облдержадміністрацій, звіти про виконання бюджетів областей. У табл. 7 наведено формули розрахунку вище приведених показників.

Наведені вище показники характеризують роботу управлінського складу менеджменту приморського регіону за показниками ефективності використання бюджетних коштів, ефективності законотворчої та адміністративної діяльності.

$$K_A = \frac{A_1 + A_2 + A_3 + A_4 + A_5}{5}, \quad (4)$$

де K_A – показник конкурентоспроможності приморського регіону за елементом «адміністрування».

Даний методичний підхід передбачає обчислення рівнів конкурентоспроможності за елементами, визначаючи рівень кожного елемента конкурентоспроможності. У табл. 8 наведено приклад, де кожна клітина матриці відповідає визначеному рівню конкурентоспроможності приморського регіону за визначеними елементами. Перевагами цього підходу є можливість порівняння та визначення слабких місць і резервів забезпечення конкурентоспроможності, урахуваючи специфіку приморських регіонів.

Комплексне оцінювання рівня конкурентоспроможності приморського регіону зводиться до визначення інтегрального показника конкурентоспроможності приморських регіонів, який є відносним показником та визначається як середня арифметична з обчислених показників елементів конкурентоспроможності:

$$K_{int} = \frac{K_n * K_m * K_l * K_A}{4}, \quad (5)$$

де K_{int} – інтегральний показник конкурентоспроможності приморського регіону.

Відповідно, отримані значення інтегрального показника конкурентоспроможності змінюватимуться в межах від 0 до 1 відповідно, тому розуміння шкали для оцінювання та інтерпретації даних матиме вигляд:

0–0,25 – неконкурентоспроможні регіони (ті, що мають найнижчий показник інтегральної конкурентоспроможності), низький рівень;

0,25–0,5 – менш конкурентоспроможні регіони або регіони з меншою конкурентоспроможністю (показник нижче середнього рівня);

0,5–0,75 – конкурентоспроможні регіони (показник середнього та вище середнього рівня);

0,75–1 – регіони – лідери конкурентоспроможності (найвищий показник), високий рівень.

Визначення конкурентоспроможності за допомогою середньої арифметичної дасть змогу зробити висновки щодо конкурентоспроможності елементів.

Висновки з цього дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Принципами, за якими вибиралися наведені показники для обчислення інтегрального показника конкурентоспроможності, є:

1. Перехід від використання номінальних показників до показників, що відображають ефективність. Використання в методиці розрахункових показників на відміну від номінальних дає змогу зрозуміти вплив відносних величин на загальний показник.

2. Групування показників за визначеними в процесі дослідження елементами

Таблиця 8

Приклад отримання матриці рівня конкурентоспроможності приморського регіону за елементами

Елемент Рівень	«Територія»	«Люди»	«Процеси»	«Адміністрування»
Високий (1-0,8)			X	
Достатній (0,79-0,6)	X			
Середній (0,59-0,4)				X
Нижче середнього (0,39-0,2)		X		
Нижній (0-0,19)				

Джерело: розроблено автором

конкурентоспроможності: люди, територія, процеси, адміністрування. Показники за наведеними групами дадуть змогу зрозуміти стан конкурентоспроможності приморського регіону за її складниками.

3. Отримання порівняльних даних без використання експертного методу оцінювання, що дає змогу уникнути суб'єктивності та додаткових витрат на формування експертної групи.

4. Використання показників, джерелами інформації яких є відкриті дані, дає змогу здійснювати обрахунки будь-яким особам та організаціям.

5. Забезпечення порівнювальності даних, формування трендів, виявлення слабких та вузьких місць за рахунок можливості обчислення конкурентоспроможності регіону за кожен рік.

6. Відбір показників за кожним елементом конкурентоспроможності ґрунтується на принципі необхідності різноманітності елементів, проте достатніх для їх цільового розрахунку, мінімально обмежених за кількістю для проведення порівняльного оцінювання конкурентоспроможності регіонів.

7. Запропоновані показники для здійснення аналізу конкурентоспроможності регіону є відносними.

8. Використання показників, що характеризують ефективність управління регіоном, є стратегічно важливими в довгостроковій перспективі для підвищення конкурентоспроможності регіону.

Під час використання наведеної сукупності показників, згрупованих за елементами конкурентоспроможності, у результаті оцінки доцільно регіони класифікувати за чотирма типами конкурентоспроможності: неконкурентоспроможні (найнижчі показники), менш конкурентоспроможні регіони (показники нижче середнього рівня), конкурентоспроможні (показники, наближені до середнього рівня та вище), регіони з найбільшою конкурентоспроможністю (найвищі показники).

Таким чином, використання запропонованих критеріїв та показників, які характеризують конкурентоспроможність приморських регіонів за елементами, дасть змогу сформувати розрахункову базу для визначення інтегрального показника конкурентоспроможності. Для того щоб показники були порівнювальними та могли бути описані та використані у формуванні стратегічного розвитку приморського регіону, необхідно мати розроблений методичний підхід до їх обчислення та інтерпретації.

Список літератури:

1. Великий тлумачний словник сучасної мови. URL: <https://slovnkyk.me/dict/vts/%D0%BA%D1%80%D0%B8%D1%82%D0%B5%D1%80%D1%96%D0%B9> (дата звернення: 26.06.2021).
2. Gudz P., Gudz M., Vdovichen O., Tkalenko O. Scientific Approaches for Planning the Architecture for Urban Economic Space. In: Onyshchenko V., Mammadova G., Sivitska S., Gasimov A. (eds) : Proceedings of the 2nd International Conference on Building Innovations. ICBI. 2019. Lecture Notes in Civil Engineering, vol. 73. 2020.
3. Gudz, P., Oliinyk, Y., Shkurupska, I., Ivanchenkov, V., Petrenko, O., Vlasenko, Y. Formation of foreign economic potential of the region as a factor of competitive development of the territory. *International Journal of Management*. 2020. Vol. 11. Issue 5. P. 590–601.
4. Bezkhlibna A., Zaytseva V. Formation of regional competitiveness development strategies based on cluster analysis. *ADALTA Journal of interdisciplinary research*. 2020. № 10. Issue 1. P. 34–40.
5. Антонюк Л.Л. Міжнародна конкурентоспроможність країн: теорія та механізм реалізації : монографія. Київ : КНЕУ, 2004. 275 с.
6. Evaluating the competitiveness of the countries in the Baltic sea region. *Modelling the Economies of the Baltic Sea Region*. 2004. Edition 1. Volume 17. Chapter 1. P. 19–54.
7. Порядок проведення розрахунку індексу конкурентоспроможності регіонів. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1029-2017-%D0%BF#Text> (дата звернення: 26.06.2021).
8. Романко О.П. Технологія управління конкурентоспроможністю регіону. *Ефективна економіка*. 2018. № 3. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6185> (дата звернення: 28.06.2021).

References:

1. Velykyi tлумachnyi slovnkyk suchasnoi movy [Large explanatory dictionary of modern language]. Available at: <https://slovnkyk.me/dict/vts/%D0%BA%D1%80%D0%B8%D1%82%D0%B5%D1%80%D1%96%D0%B9> (2021, June, 26). (in Ukrainian)

2. Gudz P., Gudz M., Vdovichen O., Tkalenko O. (2020) Scientific Approaches for Planning the Architecture for Urban Economic Space. In: Onyshchenko V., Mammadova G., Sivitska S., Gasimov A. (eds): Proceedings of the 2nd International Conference on Building Innovations. ICBI 2019. Lecture Notes in Civil Engineering, vol. 73.
3. Gudz, P., Oliinyk, Y., Shkurupska, I., Ivanchenkov, V., Petrenko, O., Vlasenko, Y. (2020) Formation of foreign economic potential of the region as a factor of competitive development of the territory. *International Journal of Management*, vol. 11, issue 5, pp. 590–601.
4. Bezkhlibna A., Zaytseva V. (2020) Formation of regional competitiveness development strategies based on cluster analysis. *AD ALTA Journal of interdisciplinary research*, no. 10, pp. 34–40.
5. Antonyuk L.L. (2004) *Mizhnarodna konkurentospromozhnist krain: teoriia ta mekhanizm realizatsii* [International competitiveness of countries: theory and mechanism of implementation]: monograph. Kyiv: KNEU, 275 p. (in Ukrainian)
6. Paas T. (2004) Evaluating the competitiveness of the countries in the Baltic sea region. *Modelling the Economies of the Baltic Sea Region*, edition 1, vol. 17, ch. 1, pp. 19–54.
7. The procedure for calculating the competitiveness index of regions [Poriadok provedennia rozrakhunku indeksu konkurentospromozhnosti rehioniv]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1029-2017-%D0%BF#Text> (2021, June, 26). (in Ukrainian)
8. Romanko, O. P. (2018) “Technology for managing the competitiveness of the region”. *Efektivna ekonomika*, [Online], vol. 3. Available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6185> (in Ukrainian)